

Asemakaava nro 9034

JOKIPOHJANTIE 32

LIITO-ORAVASELVITYS 2025

Tampereen kaupunki / Asemakaavoitus

20.5.2025

Johdanto ja suunnitteluvaihe

Jokipohjantie 32 asemakaavamuutosta varten selvitettiin pihassa sijaitsevista kolmesta kuusesta mahdolliset liito-oravan pesät.

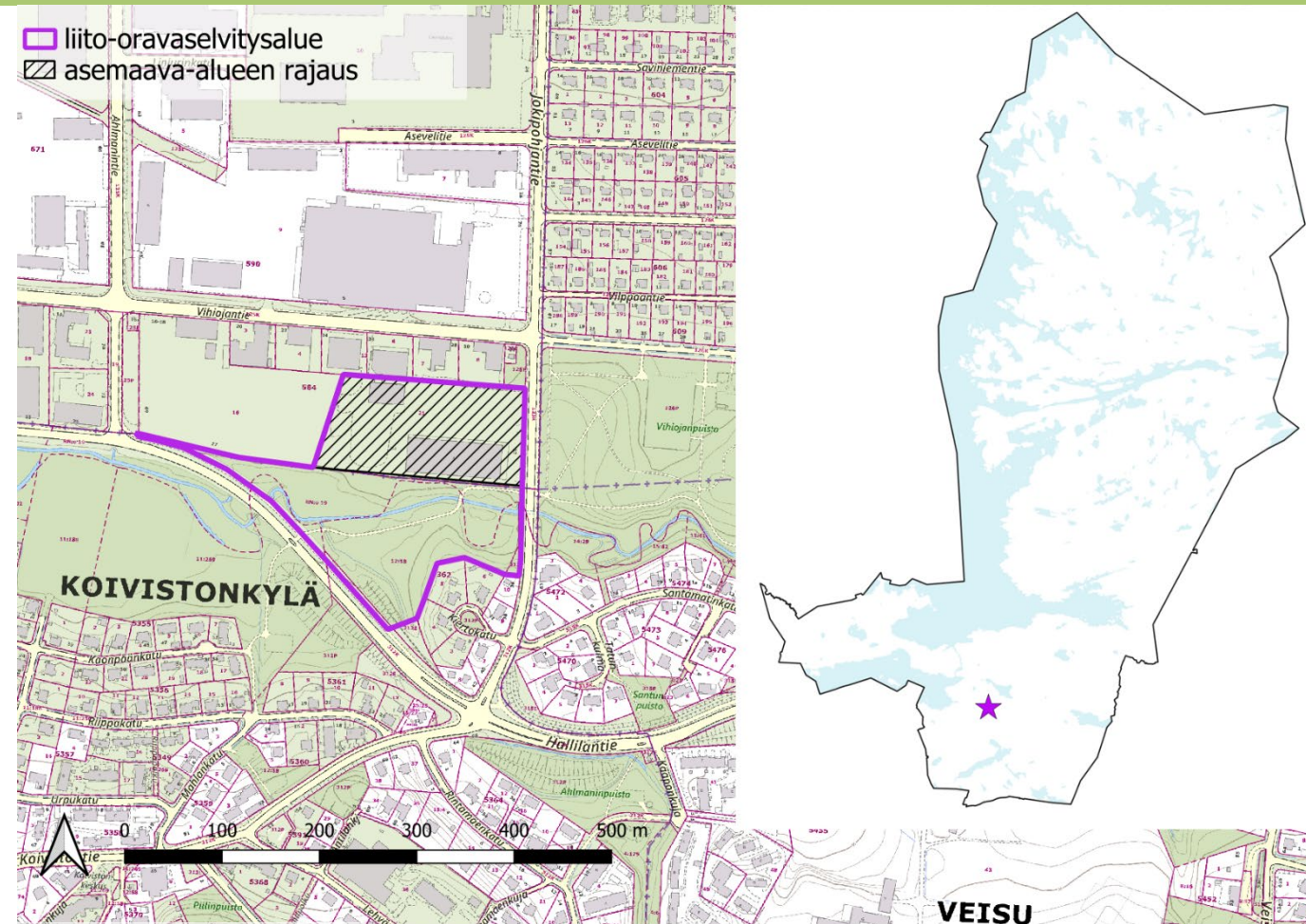
Selvitysalue sijaitsee Nekalan kaupunginosassa noin 3 kilometriä kaakkoon kaupungin keskustasta. Selvitysalue kattoi alun perin kaavamuutosalueen, mutta sitä laajennettiin kattamaan myös kaava-alueen eteläpuoleinen puistoalue kaava-alueelta löytyneiden risupesien vuoksi. Selvitysalueen laajuus on noin 4,8 hehtaaria. (Kuva 1)

Asemakaavamuutoksen tavoitteena on nostaa tonttitehokkuutta ja muuttaa käyttötarkoitusta siten, että se mahdollistaisi esimerkiksi liiketilojen, liikuntatilojen, toimitilojen, toimistojen, varastojen ja teollisuusrakennusten rakentamisen. Lisärakentaminen on tavoitteena sovittaa ympäristöön sekä huomioida alueen sijainti kaupunkirakenteessa ja kaupunkikuvallinen luonne. Tavoitteena on myös lisätä kaava-alueen puuston latvuspeitteisyyttä, kerroksellista kasvillisuutta ja viherpeitteisyyttä verrattuna nykytilanteeseen.

Selvitys on laadittu viranomaisohjeistuksen mukaisesti ja selvityksen on laatinut erikoissuunnittelija, FM maantieteilijä Saija Kouko Tampereen kaupungilta.

Maastokäynnin tavoitteena oli kartoittaa liito-oravalle soveltuvat pesäpuut kaavamuutosalueelta. Selvitys toteutettiin ”Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt” (Nieminen & Ahola (toim.) 2017) mukaisesti papanakartoitusmenetelmää käyttäen. Liito-oravan esiintymistä kartoitettiin etsimällä liito-oravan papanoita puiden tyviltä sekä muita merkkejä lajista kuten virtsajälkiä.

Kartoituspäivänä 28.3.2025 oli pilvistä ja lämpötila + 8 °C. Maassa ei ollut enää juurikaan lunta, mutta maa oli vielä jäässä. Puiden tyvet ja latvat olivat lumesta vapaita, puissa ei ollut vielä lehtiä, eikä kasvillisuus ollut vielä puhjennut puiden tyville, joten liito-oravan papanoiden ja mahdollisten pesien havainnointi oli vaivatonta. Selvitys ei sisällä merkittäviä epävarmuustekijöitä ja sen katsotaan sisältävän riittävät tiedot alueen asemakaavoituksen pohjaksi.

Kuva 1 Selvitysalueen raja

Yleiskaavan viherverkosto

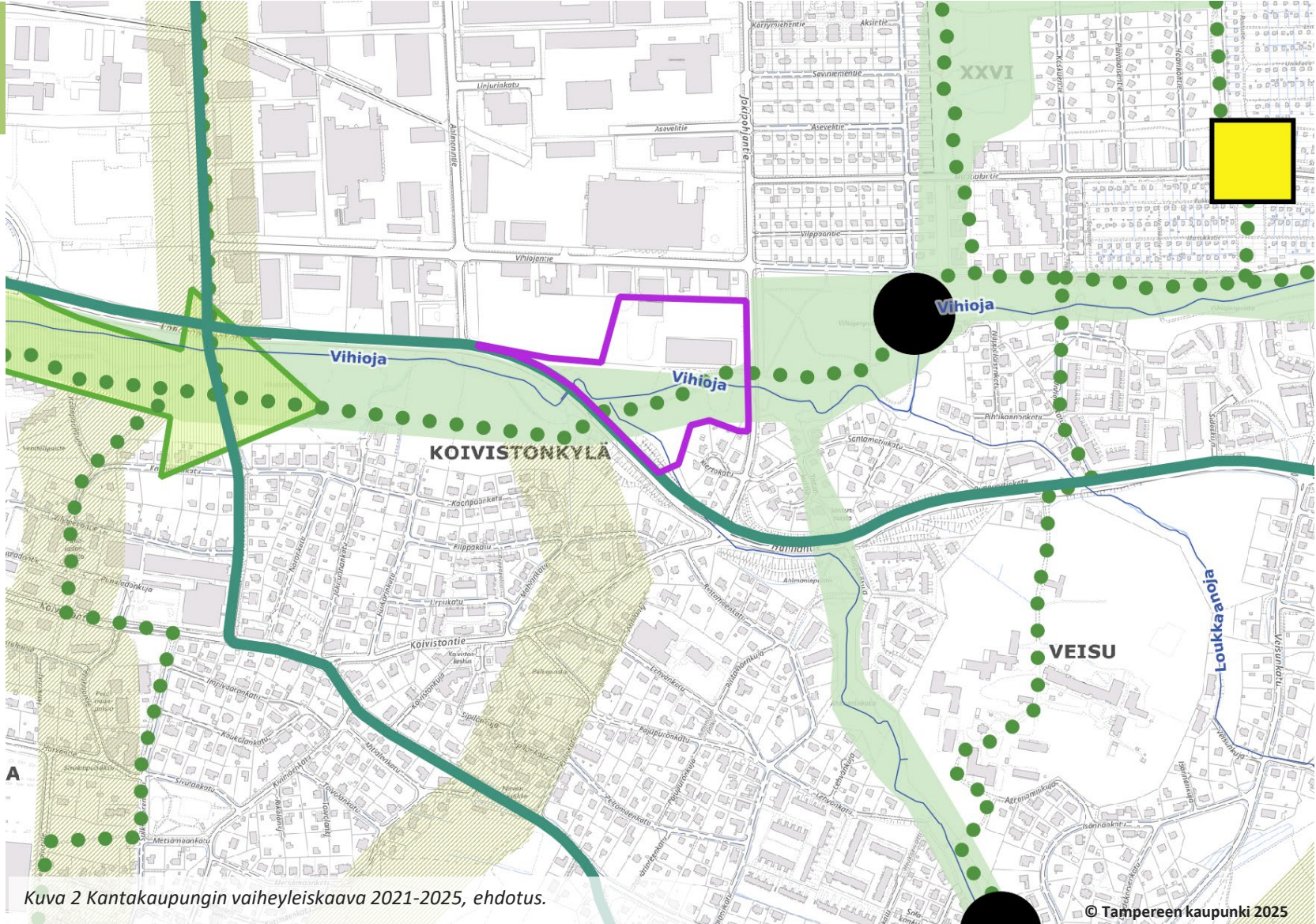
Voimassa oleva kantakaupungin yleiskaava

Kaava-alue on voimassa olevassa kantakaupungin yleiskaavassa osoitettu palvelujen ja työpaikkojen sekoittuneeksi alueeksi. Aluetta kehitetään monipuolisten työpaikka- ja koulutustoimintojen, kaupallisten palvelujen, kulttuuri- ja vapaa-ajantoimintojen sekä ympäristöhäiriötä aiheuttamattoman tuotantotoiminnan alueena. Yleiskaavassa ei ole osoitettu kaavamuutosalueelle viherverkostoon liittyviä merkintöjä. Kaava-alueen eteläpuolelle, Vihiojan varteen on osoitettu keskuspuistoverkoston sekä virkistysreitit merkinnät.

Vireillä oleva kantakaupungin vaiheyleiskaava 2021-2025, ehdotus 03/2024

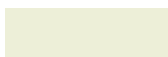
Vireillä olevassa kantakaupungin yleiskaavassa kaavamuutosalue on edelleen palvelujen ja työpaikkojen sekoittunutta aluetta. Nekalan alueelle on uutena määräyksenä osoitettu kaupunkivihreän kehittämisalue, joka kattaa myös kaavamuutosalueen. Tämän määräyksen alueella puuston latvuspeitteisyyden, kerroksellisen kasvillisuuden ja viherpeitteisen vettä läpäisevän maanpinnan määrää on lisättävä nykytilanteeseen verrattuna. Samoin katuvihreän määrää tulee lisätä. Hulevesiratkaisut tulee toteuttaa ensisijaisesti luontopohjaisina ratkaisuinä kuten viherkatuina ja kasvikkatoina.

Selvitysalueen eteläosa on vireillä olevassa vaiheyleiskaavassa keskuspuistoverkostoa, jossa kulkee virkistysreitti sekä Vihiojan merkittävä uoma. Uoma tulee säilyttää avoimena ja sen lähiympäristö säilyttää ja kehittää latvuspeitteisyydeltään yhtenäisenä puustovyöhykkeenä.

Kuva 2 Kantakaupungin vaiheyleiskaava 2021-2025, ehdotus.

© Tampereen kaupunki 2025

Ohjeellinen ekologinen yhteys

Ohjeellinen virkistysyhteys
Pyöräliikenteen alueellinen
pääreitistö

Merkittävä uoma tai vesireitti

Keskuspuistoverkosto

Lähtötiedot

Aiemmat liito-oravaselvitykset ja havainnot

Selvitysalueelta ei ole aiempia liito-oravahavaintoja. Vihiojan varsi kuului vuonna 2016 laaditun Kantakaupungin liito-oravaselvityksen kartoitusalueeseen, mutta ojan varresta ei tuolloin tehty havaintoja.

Laji.fi –viranomaisportaalin havainnot

Liito-oravan havaintotiedot tarkistettiin 17.4.2025 Laji.fi –viranomaisportaalista. Selvitysalueelta tai sen lähiympäristöstä ei ole viety portaaliin liito-oravahavaintoja.

Selvitysalueen kuvaus

Kaavamuutosalue on pääosin asfalttipintaista, tasaista aluetta, jonka eteläosaan, lähelle Vihiojan puistoaluetta sijoittuu vuonna 2025 valmistunut liikuntahalli. Alueen pohjoisosaan sijoittuu vuonna 1968 valmistunut teollisuusrakennus. Rakennusten välinen alue on osittain asfalttipintaista ja osittain sorapintaista pysäköinti- ja varastointialuetta. Kaavamuutosalueen lounaisosaan on istutettu kolme hopeakuusta muistuttavaa kuusta lähelle toisiaan. Kuusten alaoksat ovat kuivuneita.

Kaavamuutosalueen eteläpuolelle sijoittuvassa Vihiojanpuistossa virtaa Kangasalta Kaukajärven, Turtolan, Muotialan ja Koivistonkylän kautta Pyhäjärven laskeva Vihioja. Ojaa ympäröivät puistoalueet, joita pitkin kulkee suosittu virkistysreitti. Selvitysalueella Vihiojan varsi on lehtipuuvaltaista sekametsää pääpuulajina haapa ja koivu. Seassa on jonkin verran kuusta. Keväisellä käynnillä metsänpohja oli varsin märkää johtuen mahdollisesti sulamisvesistä. Selvitysalueelle sijoittuvaa Vihiojan pohjoispuolta hoidetaan suojametsänä ja eteläpuolta maisemaniittynä.

Kuva 3 Kaavamuutosalueen eteläinen osa pohjoisesta päin kuvattuna. Oikealla näkyy kiinteistölle istutettu kolmen kuusen rykelmä. Vasemmalla vuonna 2025 valmistunut liikuntahalli..

Kuva 4 Vihiojan varressa kasvaa haapaa, koivua ja kuusta.

Tulokset

Selvitysalueelta ei keväällä 2025 tunnistettu liito-oravan pesintää. Vihiojan varresta löytyi kolmen puun tyveltä liito-oravan papanaa.

Kaavamuuotosalueelle ei sijoitu liito-oravalle soveltuvaa elinympäristöä. Vihiojan varsi, pääosin ojan pohjoispuolella, on liito-oravalle soveltuvan biotoopin aluetta. Selvitysalueelta löytyi neljä risupesää ja yksi kolopuu. Liito-oravan papanaa löytyi kolmen kookkaan haavan tyveltä. Kahden haavan tyvellä oli noin 50 papanaa ja yhden kolme. Papanapuiden läheisyydestä löytyi kaksi risupesää ja yksi kolopuu. Toinen risupesästä oli selkeästi pieni, ei pyöreä linnunpesä. Toinen risupesä saattaa olla oravan tekemä. Tämä mahdollinen oravan risupesä sijoittuu pesistä lähimmäs papanahavaintoja. Papanat eivät olleet aivan tuoreita, eikä niitä ollut kovin paljoa. Todennäköisesti papanat ovat merkki siitä, että liito-orava joko käyttää selvitysalueen metsikköä kulkureittinään tai ruokailualueenaan. Papanoiden vähäisestä määrästä päätellen selvitysalueelle ei sijoitu naaraan pesintää. On mahdollista, että liito-oravayksilö on levähtänyt hetkellisesti ojan varren risupesässä tai kolossa, mutta tämä ei vielä täytä säännöllisesti käytetyn lisääntymis- ja levähdyspaikan määritelmää. Toki aluetta pitäisi seurata kevään aikana pidempään, jotta sen säännöllisestä käytöstä voisi tehdä vahvemman tulokinnan.

Kaava-alueen kolmesta istutetusta kuusesta löytyi kiikaroimalla kaksi risupesää, joista toinen on mahdollisesti oravan risupesä, toinen linnun. Kuusista ei löytynyt merkkejä liito-oravasta (papanat, virtsajäljet). Kuuset ovat myös varsin suojattomassa paikassa keskellä avointa piha-aluetta, joten on hyvin todennäköistä, että liito-orava ei näissä kuusissa pesi. Liito-orava pesii yleensä suojaisemmissa paikoissa, joissa pesäpuun ympärillä on runsaasti muuta puustoa tuomassa suojaa ja mahdollistamassa turvallista liikkumista.

Kuva 5 Liito-oravan papanaa Vihiojan varressa.

Vihiojan varsi toimii liito-oravan kulkureittinä ja yhdistää Taatalan soveltuvat liito-oravan elinympäristöt Vihiojan varren ja Nekalan alueen soveltuviin elinympäristöihin. Vihiojan varressa selvitysalueelta noin 300 metriä itään on liito-oravalle soveltuvan elinympäristön alue, josta ei kuitenkaan ole tehty liito-oravahavaintoja. Idässä soveltuvat elinympäristöt sijoittuvat Taatalan alueelle. Taatalasta on aiempia liito-oravahavaintoja.

Kuva 6 Mahdollinen oravan risupesä kaava-alueen lounaiskulmassa.

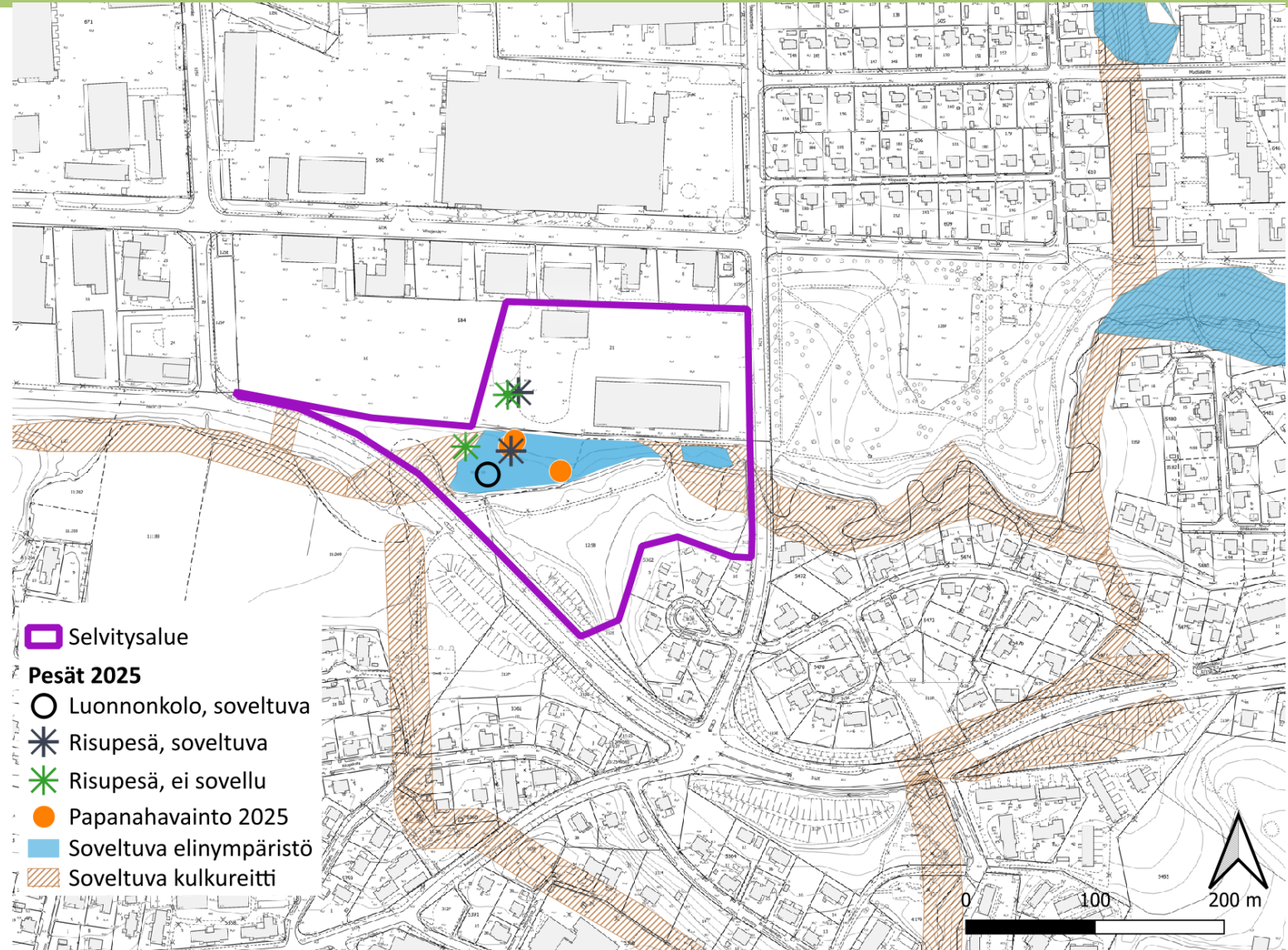
Johtopäätökset

Kaava-alueelta ei keväällä 2025 havaittu liito-oravan pesintää. Selvitysalueella, Vihiojan varressa on mahdollinen liito-oravan levähdyspaikka, joka tulee varovaisuusperiaatteen mukaisesti tulkita luonnonsuojelulain mukaiseksi lisääntymis- ja levähdyspaikaksi. Liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikan hävittäminen ja heikentäminen on kielletty luonnonsuojelulailla (§ 78). Lisääntymis- ja levähdyspaikaksi katsotaan liito-oravan pesintään, levähtämiseen tai suojautumiseen käytettävät puut, pöntöt ja rakennusten osat sekä näiden välitön lähipuusto. Lisääntymis- ja levähdyspaikan turvaamisella tarkoitetaan myös näiden alueiden toiminnallisuuden turvaamista. Jos yhteydet lisääntymis- ja levähdyspaikalle katkaistaan, laji tulee häviämään alueelta, jolloin voidaan katsoa, että lain vaatimus lisääntymis- ja levähdyspaikkojen turvaamisesta ei toteudu.

Liito-orava käyttää Vihiojan vartta todennäköisesti liikkumiseen ja ruokailuun. Ojan varressa on runsaasti liito-oravalle soveltuvaa ruokailupuuta, haapaa, koivua ja leppää.

Kaava-alueelle sijoittuvissa kolmessa kuusessa ei todennäköisesti ole liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkaa, vaan tavallisen oravan joko käytössä oleva tai vanha pesä. Kaava-alueella ei ole liito-oravalle soveltuvaa elinympäristöä tai kulkureittejä. Kuusien säilyttäminen kiinteistöllä voisi olla mahdollista, mutta tämä edellyttäisi kasvualustan parantamista, jotta kuusien kuivuminen saataisiin kuriin. Yleiskaavan määräyksen mukaisesti kiinteistön läpäisevän pinnan määrää, kasvillisuutta ja latvuspeitteisyyttä tulisi lisätä.

Liito-oravalle soveltuva elinympäristö Vihiojan varressa tulisi säilyttää ja alueen hoidossa varmistaa, että puusto kehittyy liito-oravalle suotuisana myös jatkossa. Ojan varressa on jonkin verran nuorempaa kuusta. Näiden kuusten säilyminen ja kasvuedellytykset kannattaisi metsänhoidossa varmistaa, jotta ojan varteen kehittyisi kookasta kuusta turvaamaan liito-oravan liikkumista alueella. Jokipohjantien ja Vihiojan leikkauskohdassa tulisi varmistaa, että Jokipohjantien varrella säilyy riittävästi puustoa varmistamassa liito-oravan kulkuyhteyden toimivuus. Samoin Lahdenperänskadun varrelle sijoittuva puusto tulisi säilyttää kadun molemmin puolin kohdassa, jossa Vihioja alittaa Lahdenperänskadun.

Kuva 7 Liito-oravaselvityksen tulokset

Lähteet

- Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt (Nieminen & Ahola (toim.), Suomen ympäristö 1/2017)
- Laji.fi viranomaisportaali. Liito-oravan havaintotiedot tarkistettu 17.4.2025.
- Liito-orava-LIFE, Liito-oravan huomioiminen kaupunkisuunnittelussa. Hyvien käytäntöjen opas. Liito-orava LIFE (LIFE17/nat/FI/000469), Espoon, Jyväskylän ja Kuopion kaupungit 2021.
- Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. 2. korjattu painos. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 43 / 2023. Katariina Mäkelä ja Päivi Salo.
- Suomen lajien uhanalaisuus, Punainen kirja 2019. Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.)
- Tampereen karttapalvelu Oskari 2025: Liito-oravahavainnot, elinympäristöt ja kulkuyhteydet
- Tampereen karttapalvelu Oskari 2025: Tampereen kantakaupungin vaiheyleiskaavan kaavayhdistelmä. Sisältää yleiskaavat: Kantakaupungin yleiskaavan 2040, Kantakaupungin yleiskaava valtuustokausi 2017-2021, kantakaupungin yleiskaavan valtuustokausi 2021-2025, ehdotus